

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 13 Temmuz 2012
Nr. Ref.: RK 276/12

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI 38/10

Başvurucu

Milan Vasić

Priştine Belediye Mahkemesi'nde 19.04.2001 tarihinde başlatılan E.nr 34/2001 numaralı davanın yargı süreci (yargı sürecinin uzun olması) hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Ivan Čukalović, Üye

Başvurucu

1. Başvurucu, Priştine Ulpiana A-3, nr 1/1 adresinde mukim avukat Ndue Kurti tarafından temsil edilen Lipyan belediyesine bağlı Dobratin köyü mukimi Milan Vasić'tir.

Başvurunun konusu

2. Bay Vasić tarafından Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurunun konusu Priştine Belediye Mahkemesi'nin Bay Vasić tarafından Priştine Bregu i Diellit, Zona Lindore, A-17, 1. kat no 8 adresinde bulunan bir dairenin ipotek ettirilmesi veya satılmasını önlemek üzere ihtiyati tedbirin konduğu E54/2001 sayı ve 19.04.2001 tarihli kararıdır.

Anayasal hakların iddia edilen ihlali

3. Başvurucu Belediye Mahkemesi'nin müteakip önlemleri alamdaki başarısızlığının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve özellikle AİHS'nin 6. maddesi (Adil ve Tarfsız yargılanma Hakkı) ile Kosova Anayasası'nın 24. maddesi (Kanun önünde Eşitlik), 31 ve 32. maddeleri (Adil ve Tarfsız Yargılanma Hakkı ile Kanun Yollarına Başvurma Hakkı) ile güvence altına alınan haklarını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Hukuki dayanak

4. Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın (bundan sonra: "Anayasa") 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın (bundan sonra: "Yasa") 47. maddesi, ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan sonra: "İçtüzük") 29. kuralı.

Başvurucunun şikâyeti

5. Başvurucu, Priştine Belediye Mahkemesi'nin E 54/2001 sayı ve 9.04.2001 tarihli ihtiyati tedbir kararı ile kendi mülkü olduğunu iddia ettiği Priştine Bregu i Diellit, Zona Lindore, A-17, 1. kat no 8 adresindeki 56,56 m² dairenin satılması veya ipotek ettirilmesi kısıtlanarak Avrupa Sözleşmeleri ve Kosova Anayasası (24, 31 ve 32. maddeler) ile güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
6. Başvurucu, Priştine Belediyesi'ndeki yargılama sürecinin çok uzun sürdüğünü ve ona göre esastan bir karar alınması için tüm makul sürelerin aşıldığını ve kendisine zarar verdiğini belirtmiştir.

Başvurunun Mahkeme'deki seyri

7. Anayasa Mahkemesi 10.06.2010 tarihinde Bay Milan Vasić'in başvurusunu teslim alarak KI 38/10 numara ile kaydetmiştir.
8. Mahkeme Başkanı G.J.R. 38/10 sayı ve 11.11.2010 sayılı kararla Üye Robert Carolan'ı raportör yargıç olarak görevlendirmiştir.
9. Başkan'ın aynı tarihli kararıyla Üye As başkanlığında, üyeler Almiro Rodrigues ve Prof. Dr. Enver Hasani'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
10. Anayasa Mahkemesi 4 Ağustos 2011 tarihinde Priştine Belediye Mahkemesi'ne başvurunun kabul edildiğini bildirmiş, Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuru konusu olan davanın statüsü hakkında yazılı açıklama talebinde bulunmuştur. Başvurunun kaydedildiği konusunda bir bildirim başvurunun temsilcisine de gönderilmiştir.

11. Anayasa Mahkemesi 22.08.2011 tarihinde Belediye Mahkemesi'nden yazılı açıklamayı almış, açıklamada davaya ilişkin kronolojik bilgiler verilmiş ve davaya ilişkin alınan karar nüshaları gönderilmiştir.
12. Priştine Belediye Mahkemesi 27.09.2011 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne gönderdiği diğer bir yazısında Yargıç Zenele Leku'nun verdiği bilgilere dayanarak Beke Hasanaj tarafından 11.05.2001 tarihinde açılan mülkiyet belirleme davasına bakan Yargıcın 20.04.2004 tarihinde bir duruşma yaptığını ve UN-Habitat tarafından konuya ilişkin bir karar alınuncaya kadar davanın askıya alınması kararlaştırıldığı, Bay Vasić'in davaya karşı 09.02.2009 tarihinde cevap sunduğunu belirtmiştir. Yargıç Leku bu mahkemedeki yoğun hareketlilikten dolayı davanın kendisine 30.11.2011 tarihinde verildiği ve davanın öncelikli doğasının bilincinde olduğunu eklemiştir.
13. Anayasa Mahkemesi bu açıklamaları başvuruçunun temsilcisine 27 Eylül 2011 tarihinde göndermiştir.
14. Anayasa Mahkemesi 3 Ekim 2011 tarihinde başvuruçunun avukatı Ndue Kurti'den Belediye Mahkemesi'nin açıklamalarına ilişkin yorumlarını kabul etmiştir.
15. Anayasa Mahkemesi, Priştine Belediye Mahkemesi'nin davaya ilişkin C.nr. 500/2001 sayı ve 16.04.2012 tarihli yetkisizlik kararını 30.04.2012 tarihinde teslim almıştır.
16. Bu kararın II. maddesinde kararın kesinleştiği anda Kosova Yüksek Mahkemesi Özel Dairesi'ne karara bağlanması için davanın götürüleceği, kanun yolu açıklamasında ise karara karşı Priştine Bölge Mahkemesi nezdinde itiraz başvurularının teslim alındığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde yapılabileceği belirtilmiştir.
17. Anayasa Mahkemesi, kararın kesinleşip kesinleşmediği ve Yüksek Mahkeme Özel Dairesi'ne davanın götürülüp götürülmediği ya da karara karşı itiraz başvurusunun yapıp yapılmadığı konusunda bilgiye sahip değildir.
18. Ön İnceleme Heyeti 12 Temmuz 2012 tarihinde yapılan duruşmada Mahkeme Heyeti'ne başvurusunun kabul edilmezliğine ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların özeti

19. Başvuruçucu Milan Vasić, Priştine Bregu i Diellit, Zona Lindore, A-17, 1. kat no 8 adresindeki 56,56 m²'lik dairenin mülkiyetinin kendine ait olduğunu ileri sürmüş, bu iddiasını KXMK Trepça D.D. şirketiyle akdettiği ve Priştine Belediye Mahkemesi'nde vr.nr. 2190/98 sayı ve 09.06.1998 tarihle onaylattığı alım satım sözleşmesi ile (başvuru ekinde sunmadığı) vr.nr. 413/99 sayı ve 26.03.1999 sözleşme ekine dayandırmıştır. Başvuruçucu bu sözleşme ve ekinin kendisinin daire sahibi olduğunu teyit ettiğini ve Priştine'deki UN-Habitat HPCC'nin DS 000111 ve DS 000631 sayı ve 12.12.2003 tarihli kararları ile HPCC'nin ikinci derecesinin DS 000111 ve DS 00031 sayı ve 16.11.2006 tarihli kararlarının söz konusu daire sahiplenme hakkını kendisine verdiğini ileri sürmüştür.
20. Söz konusu daireye Bay Vasić'in girmesinden önce meşru sahibinin olduğunu ileri süren alacaklı Beke Hasanaj'ın talebi üzerine Priştine Belediye Mahkemesi, 19.04.2001 tarihinde E.nr. 54/2001 sayılı kararı çıkartarak ihtiyati tedbir ve Lipyan Belediyesi'ne bağlı Dobratin köyü mukimi Bay Milan Vasić'e mülkü ipotek ettirme veya satma ya da daire alım satım sözleşmesini onaylatma yasağı koymuştur.

21. Teslim tesellüm belgesine göre Belediye Mahkemesi'nin bu kararını Bay Vasić 24.05.2007 tarihinde teslim almıştır.
22. Bay Vasić, Priştine Belediye Mahkemesi'nin E.nr.54/01 sayı ve 15.04.2001 tarihli karara ihtiyati tedbir koyma kararına karşı 29.05.2007 tarihinde Priştine Belediye Mahkemesi'ne itiraz başvurusunda bulunmuştur.
23. Priştine Belediye Mahkemesi 6.12.2007 tarihinde çıkarttığı E.nr. 54.2001 sayılı kararla Bay Vasić'in itirazını reddederek aynı sayı ve 19.04.2001 tarihli ihtiyati tedbir kararının yürürlükte kalmaya devam etmesine karar vermiştir.
24. Başvurunun kabul edilip ihtiyati tedbir kararının alınmasından sonra Bay Beke Hasanaj, birinci davalı Kişniça-Nobırda Flotasyonlu Maden Ocağı tesisi ve ikinci davalı Bay Milan Vasić'e karşı "daire hakkındaki mülkiyet hakkının teyidi ve daire tahsisi ile alım satım sözleşmesinin iptali"ne ilişkin dava açmış, bu dava Priştine Belediye Mahkemesinde C.nr. 500/2001 numara ile görülmektedir.

Başvurunun kabul edilirlığının değerlendirilmesi

25. Başvurucunun başvurusu hakkında bir karara varabilmek için Mahkeme'nin öncelikle Anayasa'da belirlenip Yasa ve İçtüzükte vurgulanan kabul edilirlik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini görüşmesi gerekmektedir.
26. Mahkeme Anayasa'nın 113.7 maddesine de atıfta bulunmak ister:

Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

Mahkeme şu hükümleri de göz önünde bulundurmıştır:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 36. kuralı şöyledir:

"1. Mahkeme istemleri yalnız şu hallerde görüşebilir:
c) İstem açık bir şekilde isnat edildiği zaman."

27. Başvurucunun dosya evrakı incelendiğinde son yargı kararının Bay Vasić'in ihtiyati tedbir talebini reddedildiği Priştine Belediye Mahkemesi'nin 6 Aralık 2007 tarihli kararı olduğu anlaşılakta ve başvuru dosyasında sunulan yazışmalardan Mahkeme, söz konusu karara karşı kanun yolu açıklamasında belirtildiği şekilde Priştine Bölge Mahkemesi'ne itiraz başvurusun yapılp İcra Usulleri Yasası hükümleri uyarınca bu etkili kanun yoluna başvurulduğuna ilişkin herhangi bir olguya rastlanmamıştır.
28. Mahkeme, Priştine Belediye Mahkemesi'nin C.nr. 500/2001 sayı ve 16.04.2012 tarihli kararının çıkartılmasından sonra, kararın kesinleşmiş olduğuna bakılmaksızın dosya Yüksek Mahkeme Özel Dairesi'ne karar alınması için gönderilmiş olması veya taraflardan herhangi birinin Priştine Bölge Mahkemesine itirazda bulunmuş olma ihtimalinden bağımsız olarak, bu başvurunun henüz çözülmemiş bir dava ile ilgili olduğunu, dolayısıyla kanun yollarının henüz tüketilmediğini tespit etmiştir.
29. Bu olguya dayanarak Mahkeme, Anayasa'nın 113.7 fıkrasında ve Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 36.1(a) kuralında öngörüldüğü şekilde, başvurucunun kanun yollarının tamamını henüz tüketmediğini tespit etmiştir.

30. Mahkeme, kanun yollarının tüketilmesi ilkesinin gerekçesinin, hukuk mahkemeleri de dâhil olmak üzere söz konusu otoritelere olası Anayasa ihlalinin önleme veya düzeltmeye fırsat vermek olduğunu vurgulamak ister. Bu kural Kosova hukuk sisteminin olası Anayasal hak ihlalleriyle ilgili etkin kanun yolları geliştireceği varsayımından hareketle konulmuştur. (bkz. mutatis mutandis, AİHM 25803/94 sayılı Selmouni – Fransa davası 28 Temmuz 1999 tarihli kararı).
31. Mahkeme, böyle bir gerekçeyi KI 55/10 Hamide Osaj davasında Kosova Yüksek Mahkemesinin Pkl. 43/2010 sayı ve 4 Haziran 2010 tarihli kararının Anayasaya uygunluğunun değerlendirilmesi ile KI 20/10 Muhamet Bucaliu davasında Devlet Savcılığının KMLC.nr. 09/10 sayı ve 24 Şubat 2010 tarihli kararına ilişkin Anayasa Mahkemesinin 15 Ekim 2010 tarihli kararda öne sürmüştür.
32. Mahkeme, başvuruçunun yargılama sürecinin aşırı uzatılması iddiasıyla ilgili olarak “sürecin uzun sürmesinin çoğu zaman davanın spesifik koşullarından kaynaklandığını” (bkz. Cerin v. Hırvatistan, no 54725000.08.03.2001, madde 2), ve mevcut davada Bay Vasić’in bunun sonucu olarak davasının çözümü kavuşturulmadığı iddiası dışında AİHS’nin 6. maddesi (adil ve tarafsız yargılama hakkı) ihlali iddiasını haklı çıkartacak geçerli herhangi bir kanıt sunmadığını tespit etmiştir.
33. Bu durumda Mahkeme, AİHM’nin yerli kurumlarca yargılama süreçlerinin uzatılmasına ilişkin olarak şu kıstasları belirlediğini hatırlatmak ister: davanın karmaşıklığı, başvuruçunun davranışı, ilgili otoritelerin davranışı, davada uygulayıcı olana yönelik tehlike, davanın durumu (aşaması) vb.
34. Davacının davranışıyla ilgili olarak Mahkeme, AİHM’nin Darnell v. Birleşik Krallık, no 15028/89, 10.04.91 tarihli kararına atıfta bulunmak ister. Bu kararda şu vurgu yapılmıştır: “Yargılama sürecindeki gecikmelerden dolayı ulusal mahkemeler sorumlu olsalar bile, başvuruçunun bu gecikmelerle ilgili olarak kendisinin sorumlu tutulmaması için buna itiraz etmiş olması gerekir”.
35. Bay Vasić’in davalı olduğu C.nr. 500/2001 sayılı davanın 11.05.2001 tarihinden itibaren görülmeye başlanmış olmasına rağmen, sürecin hızlandırılması için kendi yasal temsilcisi aracılığıyla ilk ve tek müdahalesini 09.02.2009 tarihinde yapmış olmakla Mahkeme, Bay Vasić’in bu eylemsizlikle sürecin uzatılmasına kendisinin etkili olduğunu tespit etmiştir.
36. Mahkeme “ilgili kurumların davranışı” kıstasını değerlendirirken Belediye Mahkemesinin 27.09.2011 tarihli cevabıyla bu mahkemede görülen davanın kronolojik ayrıntılarını ve gecikme nedenlerini açıklayarak bu mahkemede gecikmelerin kasıtlı olmadığını ortaya koyduğu görülmüştür.
37. Anayasa Mahkemesi, hukuk mahkemeleri dahil açılan davaların esasına ilişkin karar alan tüm yerli otoritelerin Kosova Anayasası’nın 31.1 fıkrasına göre “Herkes, yasalara göre kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkemenin makul bir süre içerisinde kendisi hakkında kararlaştırdığı hak ve sorumlulukları veya işlediği herhangi bir suç duyurusu duruşmasının kamuya açık yapılması hakkına sahiptir” sorumluluğunu hatırlatmak ister.
38. Bu başvuruda, başvuruçunun yararlanabileceği tüm kanun yolları tüketilmediğinden başvuru kabul edilmez niteliktedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Yasa'nın 20. maddesi ve İctüzüğü'nün 36. kuralına dayanarak Anayasa Mahkemesi'nin 12 Temmuz 2012 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Oybirliğiyle başvurunun kabul edilmez olarak reddine karar verilmiştir.
- II. İşbu karar Yasanın 20.4 maddesi uyarınca taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanır.
- III. Karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Robert Carolan, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza